EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 28.11.2006
KOM(2006)712 galutinis

ŽALIOJI KNYGA

Europos Sąjungos piliečio diplomatinė ir konsulinė apsauga trečiosiose šalyse

(pateiktas Komisijos)

1. ĮVADAS

1.1. Remiantis Europos bendrijos steigimo (toliau – EB) sutarties 20 straipsniu, jei Europos Sąjungos pilietis vieši trečiojoje šalyje, kurioje jo valstybė narė neturi ambasados ar konsulinės įstaigos, jis turi teisę į bet kuriai kitai valstybei narei vietoje atstovaujančių valdžios institucijų apsaugą tomis pačiomis sąlygomis, kokias ši valstybė taiko saviems piliečiams.

Sprendime 95/553/EB[1] pateiktas nebaigtas sąrašas galimų valstybių narių veiksmų tokiais atvejais:

– suėmimo arba įkalinimo;

– sunkaus sužeidimo arba sunkaus susirgimo;

– smurtinio nusikaltimo piliečio atžvilgiu;

– piliečio mirties;

– pagalbos nelaimę patyrusiam piliečiui arba

– jo repatriacijos.

Be to, sprendime numatytos finansinio avanso grąžinimo sunkumų patyrusiems piliečiams tvarka.

Šis sąrašas nėra išsamus. Sprendime nurodoma, kad prašymą dėl apsaugos pilietis gali teikti kitais atvejais, kai sunkumų patyrusiam piliečiui reikalinga skubi parama, jei valstybės narės tam turi įgaliojimų.

Be to, siekiant organizuoti keitimąsi informacija apie gerą nacionalinę praktiką, ES Taryboje įkurta už konsulinį bendradarbiavimą atsakinga darbo grupė (COCON). Neseniai, 2006 m. birželio mėn., grupė parengė Europos piliečių apsaugos trečiosiose šalyse gaires[2]. Šiose neprivalomose gairėse ypatingas dėmesys skiriamas valstybių narių keitimuisi informacija siekiant glaudesnio bendradarbiavimo, prie kurio prisideda ir Komisijos delegacijos[3].

1.2. Pasiūlymus dėl šios piliečių apsaugos Komisija teikia dėl kelių priežasčių:

– 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbtos Pagrindinių teisių chartijos 46 straipsnyje teisė į konsulinę ir diplomatinę apsaugą pripažįstama kaip pagrindinė Europos piliečio teisė;

– Sprendime 95/553/EB numatyta, kad praėjus penkeriems metams nuo įsigaliojimo (2002 m. gegužės mėn.) jis turi būti patikslintas;

– 2007 m. Komisija pateiks 5-ąją ataskaitą apie Europos Sąjungos pilietybę; joje galėtų būti pateikiami pasiūlymai dėl teisės į diplomatinę ir konsulinę apsaugą;

---

[1] 1995 m. gruodžio 19 d. Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų sprendimas dėl Europos Sąjungos piliečių gynybos, vykdomos diplomatinių atstovybių ir konsulinių įstaigų (OL L 314, 1995 12 28, p. 73).

[2] 2006 m. birželio 2 d. Europos Sąjungos Tarybos dokumentas 10109/06.

[3] Gairėse valstybių narių prašoma parengti krizių planus, apie kuriuos turėtų žinoti visos kitos valstybės narės. Valstybės narės taip pat skatinamos dalytis informacija apie kelionių patarimų pakeitimus. Be to, valstybės narės turėtų skatinti ES piliečius registruoti atstovybėse savo duomenis, kad būtų galima veiksmingai įgyvendinti nepaprastosios padėties planus.

– 2006 m. birželio mėn. Komisijos komunikate dėl Hagos programos įgyvendinimo[4] iškelti keli pasiūlymai dėl diplomatinės ir konsulinės apsaugos;

– kaip pabrėžta 2006 m. gegužės 9 d. Michel Barnier pateiktoje ataskaitoje[5] (toliau – Barnier ataskaita), būtina apibrėžti konsulinės ir diplomatinės apsaugos santykius su kitomis sritimis (civilinė sauga, veiksmai krizių atvejais, humanitarinė pagalba).

1.3. Diplomatinė ir konsulinė apsauga gali būti reikalinga individualiais arba bendrais atvejais.

1.4. Kad galėtų susidoroti su tokiomis kritinėmis situacijomis kaip stichinė nelaimė, teroro aktas, pandemija ar karinis konfliktas, Europos Sąjunga priėmė tam tikrų teisinių priemonių:

– pačioje Europos Sąjungoje ir už jos ribų galintį veikti civilinės saugos mechanizmą;

– humanitarinę pagalbą už Sąjungos ribų įvykusios stichinės nelaimės ištiktiems civiliams;

– konkrečias priemones, pavyzdžiui, greitojo reagavimo mechanizmą, kuriomis siekiama susidoroti su kritinėmis valdymo situacijomis;

– pagal saugumo ir gynybos išorės politiką rengiamas civilines krizių valdymo misijas.

Norint įgyvendinti šias teisines priemones Taryba ir Komisija turi glaudžiai bendradarbiauti, kad užtikrintų Sąjungos ir jos valstybių narių išorės veiklos nuoseklumą.

Šias veiklos sritis gali papildyti EB sutarties 20 straipsnyje numatytas piliečių apsaugos stiprinimas.

1.5. EB sutarties 20 straipsnis ypatingai svarbus tuo atžvilgiu, kad gerokai išaugo Sąjungos piliečių kelionių į trečiąsias šalis[6] ir šiose šalyse apsigyvenančių jų skaičius. Tačiau ne visos valstybės narės kiekvienoje iš trečiųjų šalių turi nuolatinę prieinamą atstovybę.

Šiandien tik trijose šalyse – Kinijos Liaudies Respublikoje, Rusijos Federacijoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose – visos valstybės narės turi atstovybes; iš 167 trečiųjų šalių 107 šalyse atstovybes turi ne daugiau kaip 10 valstybių narių[7]. Ši situacija tapo akivaizdi per 2004 m. pabaigoje Pietryčių Azijos regionus nusiaubusius potvynius – dauguma valstybių narių neturėjo atstovybės įvairiose stichinės nelaimės ištiktose šalyse. Antai Tailande atstovybes turi 17 valstybių narių, tačiau Šri Lankoje – tik 6, o Brunėjuje – 3 valstybės narės. Per 2006 m. liepos mėn. konfliktą Libane taip pat paaiškėjo, kad ne visos valstybės narės turi nuolatinę ir vietoje prieinamą atstovybę. Be to, Barnier ataskaita parodė, kad per Europos Komisijos atstovybes Europai

---

4 2006 m. birželio 28 d. COM(2006) 331 – Hagos programos įgyvendinimas: ateities perspektyvos.

5 Michel Barnier ataskaita Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos pirmininkams: „Europos civilinės saugos pajėgos: Europos pagalba“.

6 COCON grupės 2006 m. balandžio mėn. skaičiavimais, per metus kelionių būna maždaug 180 000 mln.

7 Nepaskelbtas 2005 m. gruodžio 12 d. Tarybos dokumentas 15646/05 dėl atstovavimo Europos Sąjungai pirmininkaujančiai šaliai už Europos Sąjungos ribų. Tam tikrose zonose vietinės valstybių narių diplomatinės ir konsulinės atstovybės nėra erdvios: Centrinėje Amerikoje ir Karibuose (pavyzdžiui, Belize atstovybę turi 1 valstybė narė, Haityje – 3, Salvadore – 4, Bahamose – nė viena valstybė narė), Centrinėje Azijoje (Tadžikistane – tik 1 valstybė narė, Turkmėnistane – 3); Centrinėje ir Vakarų Afrikoje (Liberijoje ir San Tomė atstovybę turi 1 valstybė narė, Malyje ir Konge (Brazavilis) – 3.

atstovaujama šalyse, kur nacionalinės atstovybės kartais itin ankštos. Nors šios atstovybės neturi konsulinių įgaliojimų, jomis būtų galima remtis siekiant bendromis pastangomis tolygiai pasiskirstyti išteklius.

1.6. Dabartinis Bendrijos *acquis* valstybių narių diplomatinių ir konsulinių tinklų ribų atžvilgiu yra menkas ir apima tik Sprendimą 95/553/EB bei valstybių narių keitimąsi informacija COCON grupėje.

Tačiau europinės dimensijos stiprinimas reikalingas piliečiams. Neseniai atlikta Eurobarometro apklausa[8] parodė, kad piliečiai nežino savo teisių ir daug viliasi iš Europos šioje srityje. Be to, galima pažymėti, kad artimiausius trejus metus pusė Sąjungos gyventojų ketina keliauti į trečiąją šalį, tačiau tik 23 % jų tvirtina žinantys EB sutarties 20 straipsnio teikiamas galimybes; kartu 17 % jų mano, kad apsaugos galima prašyti Komisijos atstovybėse.

Pagaliau, 2006 m. gegužės 10 d. komunikate Europos Tarybai „Piliečių darbotvarkė siekiant rezultatų Europai“[9] Komisija pažymėjo, kad, siekdama geriau apsaugoti Europos piliečius trečiosiose šalyse, Sąjunga turi plėtoti bendradarbiavimą konsuliniuose reikaluose ir leisti kiekvienam Sąjungos piliečiui žinoti ir naudotis visomis jam priklausančiomis teisėmis.

Komisija teikia pasiūlymus dėl piliečių informavimo gerinimo ir dėl svarstymų apie reikiamos užtikrinti apsaugos mastą, atitinkamas struktūras ir išteklius, kuriuos Europos Sąjunga turėtų turėti, ir santykių plėtojimą su trečiųjų šalių valdžios institucijomis.

2. PILIEČIŲ INFORMAVIMAS

Būtina užtikrinti geresnį piliečių informavimą apie konsulinę apsaugą.

Šiuo tikslu Komisija siūlo priimti kelias priemones: vienas jų – artimiausiu metu, kitoms priimti reikia sudėtingesnio sprendimų priėmimo europiniu lygmeniu.

2.1. Informavimas apie teisę į diplomatinę ir konsulinę apsaugą

Institucijos ir valstybės narės turėtų nuolat informuoti piliečius ir keleivių vežimo verslo įmones, pavyzdžiui, kelionių agentūras.

Antai galima platinti informacines brošiūras, klijuoti afišas tokiose vietose kaip oro, jūrų uostai, stotys arba pasų išdavimo įstaigos, teikti informaciją „Europa“ ir Komisijos delegacijų trečiosiose šalyse interneto svetainėse. Dar galima skambinti telefonu arba rašyti laišką e. paštu į EUROPE DIRECT[10], kur piliečiai gali teirautis apie konsulinę ir diplomatinę apsaugą trečiosiose šalyse.

Siūlomi veiksmai:

- **Brošiūrų platinimas (taip pat tarp susijusių verslo įmonių).**
- **Informacijos teikimas „Europa“ ir Komisijos delegacijų trečiosiose šalyse interneto svetainėse.**
- **Afišų klijavimas oro, jūrų uostuose, stotyse arba kitose tinkamose vietose.**

---

8 2006 m. liepos mėn. Eurobarometras Nr. 188.

9 COM(2006) 211 galutinis.

10 http://europa.eu.int/europedirect/index_lt.htm.

– **Informacijos teikimo piliečiams paslaugos.**

2.2. Informavimas apie atstovavimą valstybėms narėms trečiosiose šalyse

Jei nėra jo šalies ambasados ir konsulinės įstaigos, pilietis turi turėti informacijos apie kitų valstybių narių ambasadas ir konsulines įstaigas paskirties trečiojoje šalyje.

Komisija mano, kad jai galėtų būti patikėta kartu su valstybėmis narėmis teikti tokią informaciją. Šiuo tikslu valstybės narės galėtų būti raginamos pateikti Komisijai atnaujintą visų savo ambasadų ir konsulinių įstaigų trečiosiose šalyse sąrašą su reikiamais duomenimis.

Siūlomas veiksmas:

– **Kiekvienoje trečiojoje šalyje valstybėms narėms atstovaujančių ambasadų ir konsulinių įstaigų duomenų skelbimas ir atnaujinimas.**

2.3. Paso naudojimas informavimo tikslu

Barnier ataskaitoje pasiūlyta visuose pasuose spausdinti EB sutarties 20 straipsnio tekstą.

2006 m. birželio 15 d. ataskaitoje Europos Vadovų Tarybai[11] Europos Sąjungos Taryba paragino valstybes nares pasuose spausdinti EB sutarties 20 straipsnį.

Komisija mano, kad tai galėtų būti veiksmingas būdas priminti piliečiams jų teises.

Siūlomas veiksmas:

– **Komisijos rekomendacijos valstybėms narėms dėl EB sutarties 20 straipsnio spausdinimo pasuose priėmimas.**

2.4. Patarimai keliautojams

Siekdama užkirsti kelią piliečių vykimui į trečiąsias šalis, keliančias pavojų jų saugumui ir sveikatai, kiekviena valstybė narė teikia savo piliečiams patarimus ir išreiškia savą požiūrį į riziką; šis gali skirtis nuo kitų valstybių narių požiūrio į riziką ir priklauso nuo to, kiek valstybė narė pažįsta tokią šalį arba kokius ryšius jos palaiko[12].

Svarstoma, ar galima suderinti įvairių patarimų teikimą.

Pavyzdžiui, Sprendimais 2119/98/EB[13] ir 2000/57/EB[14] sukurtas Bendrijos tinklas, kurio tikslas – skatinti bendradarbiavimą, koordinavimą ir keitimąsi informacija, kad būtų pagerinta užkrečiamųjų ligų prevencija ir kontrolė. Tai informacija apie visuomenės sveikatos apsaugos priemones, valstybių narių priimtas gresiant pavojui, pavyzdžiui, pandemijai. Ji perduodama per greitąją išankstinio perspėjimo sistemą EWRS (*Early Warning and Response System*).

Be to, Komisija ir valstybės narės susijusius specialistus ir plačiąją visuomenę informuoja apie visas Bendrijos lygmeniu sutartas gaires. Taip pat bus svarbu teikti prevencinius patarimus dėl rizikos, per kompetentingas valdžios institucijas tinkamai

---

[11] 2006 m. birželio 15 d. dokumentas 10551/06: Europos Sąjungos reagavimo nepaprastosios padėties ir krizių atvejais pajėgumų stiprinimas.

[12] Plačiau apie tai žr. http://www.travel-voyage.consilium.europa.eu.

[13] OL L 268, 1998 10 3.

[14] 1999 m. gruodžio 22 d. Komisijos sprendimas 2000/57/EB (OL L 21, 2000 1 26, p. 32).

bei bendrai informuojant piliečius ir laikantis Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro patarimų.

Siūlomas veiksmas:

– **Suderintas patarimų teikimas keliautojams.**

2.5. Visų EB sutarties 20 straipsnio įgyvendinimo priemonių skelbimas

Siekiant skaidrumo, piliečiai turėtų būti tinkamai informuojami apie savo teises, numatytas EB sutarties 20 straipsnyje. Pavyzdžiui, šio straipsnio taikymo gairės turėtų būti skelbiamos *Oficialiajame leidinyje*.

Siūlomas veiksmas:

– **Visų EB sutarties 20 straipsnio įgyvendinimo priemonių skelbimas.**

3. PILIEČIŲ APSAUGOS MASTAS

Kadangi apsauga nėra tolygi, o EB sutarties 20 straipsniu valstybės narės įpareigojamos tik apsaugoti Sąjungos piliečius tomis pačiomis sąlygomis, kokiomis jos apsaugo savus piliečius, Sąjungos piliečiai susiduria su tiek apsaugos sistemų, kiek yra valstybių narių.

Šios sistemos gali būti skirtingo teisinio masto ir poveikio[15].

Komisija mano, kad siekiant apsvarstyti galimybes suteikti piliečiams panašią apsaugą, neatsižvelgiant į jų pilietybę, vertėtų vėliau išnagrinėti skirtumus tarp įvairių apsaugos aspektų.

Artimiausiu metu turėtų būti svarstomos tokios galimybės:

3.1. Trečiosiose šalyse gyvenančių ir dirbančių Europos piliečių apsauga

Sprendimu 88/384/EEB, nustatančiu išankstinio pranešimo ir konsultavimosi tvarką dėl valstybėms, kurios nėra Bendrijos narės, taikomos migracijos politikos[16] Komisija nustatė valstybių narių konsultavimosi tvarką, siekdama skatinti, kad kuo daugiau bendrų nuostatų būtų įtraukta į dvišalius susitarimus ir gerinti trečiosiose šalyse dirbančių ir gyvenančių valstybių narių piliečių apsaugą.

Siekiant užtikrinti šią EB sutarties 20 straipsnyje numatytą apsaugą, reikėtų ES piliečių apsaugos nuostatas įtraukti į dvišalius susitarimus su trečiosiomis šalimis.

Siūlomas veiksmas:

– **Trečiosiose šalyse dirbančių ir gyvenančių Sąjungos piliečių apsaugos nuostatų įtraukimas į dvišalius valstybių narių susitarimus su šiomis šalimis siekiant tinkamai įgyvendinti Sprendimą 88/384/EEB.**

3.2. Valstybės narės pilietybės neturinčio Sąjungos piliečio šeimos nariai

2006 m. liepos mėn. konflikto Libane metu, per Kiprą evakuojant ir repatrijuojant savo valstybės narės atstovybės neturėjusių piliečių šeimos narius, paaiškėjo, kad būtina bendra ES pilietybės neturinčių piliečių ir jų šeimos narių apsauga. Reikia pašalinti didelius sunkumus, su kuriais tokiomis aplinkybėmis susiduria piliečiai ir jų

---

[15] Pavyzdžiui, tik kai kurios valstybės narės pripažįsta teisę apskųsti sprendimą nesuteikti apsaugos.

[16] OL L 183, 1988 7 14, p. 35.

šeimos, taigi apibrėžti ES valstybės narės pilietybės neturinčio piliečio ir jo šeimos narių bendros apsaugos sąlygas.

Siūlomas veiksmas:

– **Trečiosios šalies pilietybę turinčio Sąjungos piliečio ir jo šeimos narių konsulinės apsaugos užtikrinimas reikiamomis priemonėmis (iš dalies keičiant Sprendimą 95/553/EB arba Komisijai teikiant pasiūlymą, kurio pagrindas – EB sutarties 22 straipsnis).**

3.3. Palaikų atpažinimas ir repatriacija

Iš 2004 m. pabaigos cunamio padarinių galima spręsti apie problemų, susijusių su palaikų atpažinimu ir repatriacija, mastą. Trečiosios šalies vietos valdžios institucijos gali reikalauti atlikti tam tikrus formalumus, pavyzdžiui, pateikti (konsulinės įstaigos išduotą) leidimą vežti mirusiojo palaikus arba sveikatos priežiūros įstaigų ar policijos išduotą mirties ir jos priežasčių liudijimą, vykdyti tam tikrus visuomenės sveikatos reikalavimus dėl karsto arba pateikti sertifikuotą administracinių dokumentų vertimą.

Mirusiųjų šeimos taip pat susiduria su sudėtinga ir brangia repatriacijos tvarka.

Kai kurios valstybės narės yra prisijungusios prie *1973 m. spalio 26 d. Europos Tarybos konvencijos dėl mirusiųjų palaikų vežimo*[17], kuria siekiama supaprastinti administracinius palaikų repatriacijos formalumus. Tačiau ši teisinė priemonė valstybėms narėms palieka didelę veikimo laisvę. Svarbu visas valstybes nares įtikinti, kad reikia prisijungti prie šios konvencijos, ir kartu toliau siekti supaprastinimo.

Kalbant apie palaikų repatriacijos išlaidas, papildomas veiksmas galėtų būti Europos kompensavimo sistemos sukūrimas.

Prieš repatrijuojant palaikus, būtina juos atpažinti. Šiuo atžvilgiu Komisija skatins pažangių ir pigesnių nei dabar DNR analizės priemonių kūrimą bei vystymą.

Siūlomi veiksmai:

Artimiausioje ateityje:

– **Dalinis Sprendimo 95/553/EB keitimas siekiant į jį įtraukti palaikų atpažinimą ir repatriaciją.**

– **Rekomendacija prie 1973 m. Strasbūro konvencijos dar neprisijungusioms valstybėms narėms prisijungti.**

Vėliau:

– **Palaikų repatriacijos tvarkos supaprastinimas.**

– **Galimas Europos kompensavimo sistemos sukūrimas.**

– **DNR analizės priemonių kūrimo bei vystymo ir kai kurių Europos laboratorijų specializavimosi mirusiųjų atpažinimo srityje skatinimas.**

3.4. Finansinio avanso grąžinimo tvarkos supaprastinimas

Sprendime 95/553/EB parodytas sunkumų patyrusiam piliečiui duotų lėšų ir finansinio avanso grąžinimo tvarkos sudėtingumas: prašytojas turi pateikti savo valstybės leidimą ir pasirašyti pasižadėjimą grąžinti lėšas; paramą suteikusios

[17] Europos Tarybos sutarčių serijos konvencija Nr. 80 (ratifikavo 15 valstybių narių).

valstybės prašymu jo valstybė grąžina visas lėšas; pilietis grąžina lėšas savo valstybei. Paramą suteikusi valstybė tam tikrų valstybių narių piliečių gali prašyti palikti pasą kaip užstatą.

Vienas galimų sprendimų – centralizuotai nagrinėti bylas bendrojoje trečiosios šalies įstaigoje, supaprastinant Sprendime 95/553/EB aprašytus administracinius formalumus.

Siūlomas veiksmas:

– **Finansinio avanso grąžinimo tvarkos supaprastinimas.**

4. STRUKTŪROS IR IŠTEKLIAI

4.1. Bendrųjų įstaigų steigimas

Apsaugos prašymas neturėtų kelti ypatingų problemų, kai kalbama apie individualias situacijas, pavyzdžiui, kai pametami dokumentai. Tačiau situacija skiriasi, kai su stichinėmis nelaimėmis, pandemijomis, teroro aktais ar kariniais konfliktais susiduria daugybė žmonių.

Nagrinėdamos daugybės savo valstybės atstovybės neturinčių piliečių pagalbos ar repatriacijos prašymus, valstybės narės turėtų vienodai pasiskirstyti užduotis. Apibrėžti, kaip turėtų būti pasiskirstomos užduotys, bandyta minėtose gairėse.

Galima išeitis iš tokios situacijos – Barnier ataskaitoje siūlytas ir minėtame 2006 m. birželio 28 d. komunikate dėl Hagos programos įgyvendinimo[18] pakartotas bendrųjų įstaigų steigimas. Europos Parlamentas rėmė panašius pasiūlymus[19].

Įsteigus bendrąsias įstaigas būtų galima užtikrinti funkcijų nuoseklumą ir sutaupyti pagrindines valstybių narių diplomatinių bei konsulinių tinklų struktūrų lėšas.

Šiose bendrosiose įstaigose funkcijos galėtų būti vykdomos remiantis valstybių narių viena kitos pavadavimo principu, siekiant įgyvendinti šiuos pasiūlymus:

– Atsižvelgiant į šalis ir valstybių narių atstovybių jose buvimą, šios įstaigos *remiantis taisyklėmis, kurios bus nustatytos vėliau,* galėtų būti įkurdintos *įvairiose arba vienoje nacionalinėje atstovybėje ar ambasadoje arba Komisijos delegacijos patalpose*. Bet kokiu atveju savo valstybei pavaldūs konsulinės įstaigos darbuotojai vykdytų savo funkcijas bendrosiose įstaigose. Pirmiausia, būtų galima pasirinkti keturis Barnier ataskaitoje pasiūlytus bandomuosius regionus: Karibų, Balkanų, Indijos vandenyno ir Vakarų Afrikos. Šie regionai pasiūlyti dėl didelio apsilankančių juose Europos turistų skaičiaus, palyginti menko atstovavimo valstybėms narėms ir Komisijos delegacijų, kurios galėtų teikti reikiamą paramą, buvimo. Tam, vadovaujantis 2006 m. birželio 8 d. Komisijos komunikatu Europos Vadovų Tarybai apie Europą pasaulyje, būtų galima pasitelkti personalo mainų tarp valstybių narių diplomatinių tarnybų programą[20].

---

18 Žr. 4 išnašą.

19 2000 m. rugsėjo 5 d. rezoliucija dėl bendros Bendrijos diplomatijos.

20 COM(2006) 278 galutinis, Europa pasaulyje – praktiniai patarimai siekiant didesnės darnos, veiksmingumo ir matomumo.

– Šioms funkcijoms vykdyti valstybės narės galėtų nustatyti ir paviešinti kiekvienos trečiosios šalies bendrojoje įstaigoje taikytinas pavadavimo sistemos ir užduočių paskirstymo taisykles.

– Siekiant palengvinti bendrųjų įstaigų, taigi ir gelbėjimo, darbą, būtų galima rengti piliečių informavimo apie savanorį registravimąsi akcijas.

– Priimdama sprendimus, kuriais adaptuojamos Bendrosios konsulinės instrukcijos (BKI), Taryba priėmė svarbias bendrosios vizų politikos priemones. Šios konkrečios priemonės yra Europos teikiamos papildomos naudos pavyzdys. Siekiant spręsti problemas, kylančias dėl konsulinių įstaigų nepakankamumo tam tikrose trečiosiose šalyse, jau dabar egzistuojanti vienos valstybės narės galimybė atstovauti kitai išduodant jos vardu vizas dar labiau išplėsta[21]. Be to, iš dalies keliskart pakeitus BKI, sustiprėjo vietos konsulinis bendradarbiavimas; jis įgijo didesnį vaidmenį taikant bendrąją vizų politiką[22]. Plėtodama šias priemones, Komisija neseniai pateikė pasiūlymų, kuriais papildomas dabartinis *acquis* šioje srityje. Tai visų pirma pasiūlymas dėl bendrų prašymų išduoti vizas centrų steigimo[23] siekiant palengvinti biometrinių duomenų įdiegimą ir išplėsti atstovavimo taikymo sritį. Dar ji pateikė reglamento, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą, pasiūlymą – bendrą dokumentą, kuriame peržiūrėtos ir sujungtos vizų išdavimo procedūrų nuostatos[24]. Pasiūlymo dėl kodekso tikslas – visų pirma sustiprinti ir padaryti veiksmingesnį vietos konsulinį bendradarbiavimą vizų srityje. Vėliau reikėtų apsvarstyti perėjimo prie bendrųjų įstaigų konsulinės apsaugos atžvilgiu ir perėjimo prie bendrų centrų vizų politikos atžvilgiu atitiktį.

Siūlomi veiksmai:

– **Pirmiausia „bendrųjų įstaigų“ steigimas Karibų, Balkanų, Indijos vandenyno ir Vakarų Afrikos regionuose.**

– **Taisyklių, kuriomis sukuriama valstybių narių viena kitos pavadavimo trečiosiose šalyse sistema, skelbimas.**

– **Piliečių informavimo apie savanorį registravimąsi bendrojoje įstaigoje akcijos.**

– **Vėliau – konsulinių funkcijų, tokių kaip vizų išdavimas arba dokumentų sertifikavimas, vykdymas bendrosiose įstaigose.**

4.2. Valstybių narių pareigūnų mokymas

Siekdama užtikrinti mokymo, ypač „bendrųjų įstaigų“ personalo, veiksmingumą, Komisija galėtų rengti valstybių narių ir Bendrijos institucijų pareigūnams skirtus bendrojo mokymo kursus apie tikrinimus prie ES išorės sienų, palaikų repatriaciją ar teisę į diplomatinę ir konsulinę apsaugą.

Siūlomas veiksmas:

– **Valstybių narių ir Bendrijos institucijų pareigūnams skirti mokymo kursai.**

---

21 2003 m. gruodžio 22 d. Sprendimas 2004/15, OL L 5, 2004 1 9.

22 2002 m. liepos 16 d. Sprendimas 2002/585 (OL L 187, 2002 7 16) dėl bendradarbiavimo su kelionių agentūromis ir 2003 m. gruodžio 22 d. Sprendimas 2004/17 (OL L 5, 2004 1 9), kuriuo įtraukiamas reikalavimas turėti sveikatos draudimą kelionės metu.

23 COM(2006) 269 galutinis, 2006 5 31.

24 COM(2006) 403 galutinis, 2006 7 13.

5. TREČIŲJŲ ŠALIŲ VALDŽIOS INSTITUCIJŲ SUTIKIMAS

EB sutarties 20 straipsniui įgyvendinti reikalingas trečiųjų šalių sutikimas.

Remiantis bendru tarptautinės teisės principu vienos valstybės pilietį kita valstybė apsaugo su sąlyga, kad trečioji šalis sutinka[25].

EB sutarties 20 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės privalo pradėti tarptautines derybas dėl šios apsaugos užtikrinimo.

Todėl kiekviena valstybė narė turėtų pradėti dvišales derybas su trečiosiomis šalimis[26]. Tačiau Bendrijai ir jos valstybėms narėms sudarant daugiašalius susitarimus būtų galima derėtis dėl standartinės sutikimo dėl Bendrijos diplomatinės ir konsulinės apsaugos nuostatos. Remiantis tokia nuostata trečiosios šalys sutiktų, kad bet kuri vietinę atstovybę turinti valstybė narė galėtų teikti apsaugą Sąjungos piliečiams.

Atskiras atvejis – tikrinant valstybės narės vėliavą iškėlusius žvejybos laivus ir sulaikant kapitoną bei įgulą. Remiantis tam tikrais žvejybos susitarimais trečiosios šalies valdžios institucijos privalo informuoti vietinę Europos Komisijos atstovybę, vykdančią „diplomatinės apsaugos prievolę“[27], pabrėžtą „Odigitria“ sprendime[28].

Nors iš sprendimo „Odigitria“ negalima daryti bendrų išvadų neatsižvelgiant į jo priėmimo aplinkybes, ilgainiui šis diplomatinės apsaugos taikymo klausimas galėtų būti keliamas, jei jis susijęs su Bendrijos įgaliojimų vykdymu.

Siūlomi veiksmai:

- **Sutikimo nuostatos įtraukimas į daugiašalius su trečiosiomis šalimis sudaromus susitarimus.**
- **Vėliau: galimybių užtikrinti, kad trečiosios šalys sutiktų dėl Sąjungos apsaugos prievolės vykdymo per Komisijos delegacijas su Bendrijos įgaliojimais susijusiais atvejais, svarstymas.**

6. IŠVADOS

Šioje žaliojoje knygoje Komisija teikia pasiūlymus, kuriais siekiama sustiprinti teisę į Bendrijos diplomatinę ir konsulinę apsaugą. Prieš įgyvendindama reikiamus šioje srityje veiksmus, dėl kurių ji turi teikti pasiūlymus arba koordinuoti veiklą su valstybėmis narės, Komisija ketina pradėti plačias viešąsias diskusijas su Europos Parlamentu, Sąjungos Taryba ir visomis suinteresuotosiomis šalimis: valstybėmis narėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis ir Europos piliečiais.

Pasiūlymus su pastabomis dėl minėtų veiksmų prašom siųsti Komisijai iki 2007 m. kovo 31 d. šiuo e. pašto adresu: JLS-DIPLOCONSUL-PROTECTION@ec.europa.eu.

Gauti pasiūlymai bus skelbiami svetainėje „Your Voice in Europe“ („Jūsų balsas Europoje“) ir nurodomi autoriai, nebent šie norėtų išlaikyti anonimiškumą arba pageidautų pateikto pasiūlymo viešai neskelbti.

---

[25] 1961 m. Vienos konvencijos dėl diplomatinių santykių 45 straipsnio c punktas bei 46 straipsnis ir 1963 m. Vienos konvencijos dėl konsulinių santykių 8 straipsnis.

[26] Tokie susitarimai papildo Sprendime 88/384/EB numatytus susitarimus: žr. šio COM 3.1 punktą.

[27] Pavyzdžiui, EEB ir Dramblio Kaulo Kranto Respublikos žvejybos susitarimas (EBOL L 379/90, p. 3).

[28] 1995 m. liepos 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas, byla T-572/93.

Diskusijos baigsis posėdžiu, į kurį bus pakviestos dalyvauti visos suinteresuotosios šalys.